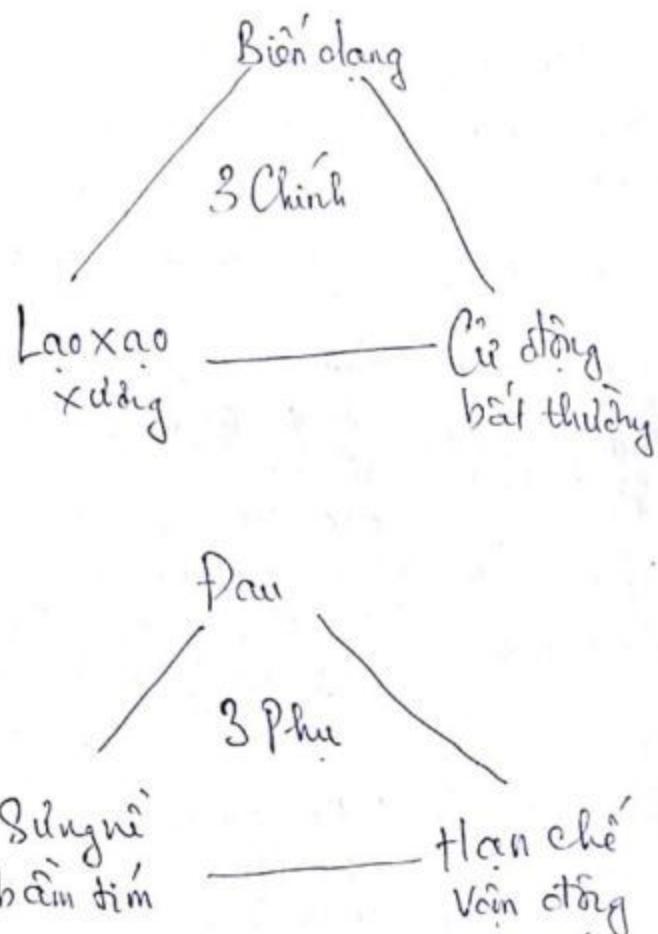

LÂM SĀNG GÂY XƯƠNG

CÂN LÂM SĀNG GÂY XƯƠNG

- X quang (Tiêu chuẩn vàng)
  - Tiêu chuẩn:
    - Lây tiêu - diết xương
    - gay khớp
    - Cường độ tia vừa
    - tình ảnh tối thường giữa phim
    - Độ 2 tỷ thê thường
    - nghiêng
- Đọc: Vị trí ổ gãy - Kèm gãy - Nguồn
- độ - Biểu chứng, tồn thường liên
- theo (nếu có)

PHÂN LOẠI GÃY THÂN XƯƠNG ĐÙI

MA

① Theo Winquist:

Độ 0: Gãy không có mảnh rời.

Độ 1: Gãy có mảnh rời nhỏ dưới 25% bê tông thân xương.

Độ 2: Gãy có mảnh rời 25-50% bê tông thân xương.

Độ 3: Gãy có mảnh rời 50-70% bê tông thân xương.

Độ 4: Gãy nhiều mảnh rời trên 75% bê tông thân xương.

② Theo AO!

SƠ CỨU BẢNG NBP GÃY THÂN XƯƠNG ĐÙI

- 3 Nẹp
- ① Gót đùi quá xildug bả vai
  - ② Mắt cá trong oten bên
  - ③ Mắt cá ngoài oten homb nách.

Buộc dây cột tĩnh tai

- ① Ngay trên và dưới ố gãy
- ② Ngang gai chân trước tiên
- ③ Ngang huyết ối
- ④ Ngang ngực
- ⑤ Ngang mắt cá chân.
- ⑥ Chén gác đren buồ chưa chắc chắn.

BỘT WHITMAN (bởi Ngọc - Châu - Lúng - Chân)

Dùng trong gãy xildug chân, có xildug dài 1/3 trên và giữa xildug dài.
• Gom 2 phần: ① Vòng quanh toàn bộ ngực, bụng và hông
liên kết với nhau

② Toàn bộ chân bên tốn thường.

• Giữ hai tay & tưới chói khớp lõi ống, 2 bên dưới hòn nách 2-3 cm và bên dưới là bột Cảng - Bàn chân hoặc Đùi - Cẳng - Bàn chân. Thực chất là bởi Chân - Lúng Chân thêm Ngọc Cho bột viền chéo.

LỐI KHUYÊN BÁC SĨ SAU PHẪU THUẬT XƯƠNG ỐT

Tuần 1: BN ngồi dậy (hạn chế vận động tiêu hóa, phổi, v.v)

Tập bền chân lành

Tập vận động chủ động với kỹ thuật viên.

Tuần 2: Cố gắng tập di chuyển bằng nạng.

Sau 3 tháng: Đầu tiên bắt gót chân xương ối lại tam-thì.
(Xương bắt đầu lành)

Trong trường hợp thay khớp háng có thể vận động sớm hơn.

HỘI CHỨNG TẮC MẠCH DO MỠ (FBS - Fat embolism syndrome)

- Hội chứng tắc mạch do mỡ xảy ra khi mỡ đi vào lồng mạch dẫn đến các triệu chứng:
  - Đặc trưng nhất là 3 đặc điểm: ① Suy hô hấp
  - ② Đặc điểm thận hình (lờ đờ, bón chôn)
  - ③ Xuất huyết nội tạng
- Triệu chứng xuất hiện từ 12h - 3 ngày sau khi chân bị tổn thương làm sưng viêm tím.
- Thường xảy ra do gây xuong ối, xuong chaff hay viêm màng, phẫu thuật, v.v

PHÂN LOẠI THOÁI HÓA KHỚP GỐI

(Kellgren và Lawrence tiêu X quang)

~~MAD~~

X quang	Biểu hiện	Điều trị	
Giai đoạn 1 (đst 1)	Khe khớp gai nhẹ bình thường, có thể có gai nhỏ	<ul style="list-style-type: none"> Ít biểu hiện lâm sàng. Có thể đau nếu vận động nhiều. 	<ul style="list-style-type: none"> Điều trị tiêu chung: Tập thể dục, ăn uống bổ sung chất phù hợp bổ sung glucosamine, chondroitin
Giai đoạn 2 (đst 2)	Hẹp khe khớp nhẹ, gai xương nhỏ	<ul style="list-style-type: none"> Hoạt động khớp gối bình thường. Gai xương nhỏ có thể gây đau. Cứng khớp khi tập luyện hoặc ít vận động 	<ul style="list-style-type: none"> Thận trọng trong sinh hoạt. Kiểm soát cân nặng. Tập thể dục đặc biệt: bơi, yoga, v.v Thuốc uống, tiêm khớp (Hyalgan, huyết tương giàu tiểu cầu, v.v)
Giai đoạn 3 (đst 3)	Hẹp khe khớp rõ đặc xương dưới sụn, gai xương kích thước khác nhau, đau xương biến dạng	<ul style="list-style-type: none"> Ánh sáng xạ văn động khớp. Gai gây đau khớp thường xuyên. Cứng khớp buốt sảng. Viêm khớp gối (sưng nồng, đỏ, đau) Nhiều xương khớp vẹo 	<ul style="list-style-type: none"> Yếu cầu thuốc chống viêm không steroid và vật lý trị liệu. Điều chỉnh sinh hoạt, cân nặng, thể dục đặc biệt. Thuốc Hyalgan, huyết tương giàu tiểu cầu, v.v Điều trị phẫu thuật nếu khớp vẹo
Giai đoạn 4 (đst 4)	Hẹp khe khớp nhiều (có thể toàn bộ), đặc xương dưới sụn, gai xương lớn, đau xương biến dạng rõ	<ul style="list-style-type: none"> Hạn chế vận động khớp gối. Đau liên tục, thắt lưng, tê liệt, vận động, lao xao khớp gối. Cứng khớp buốt sảng. Viêm khớp thường xuyên, mẩn dịch. Biến dạng khớp, lệch lạc. 	<ul style="list-style-type: none"> Yếu cầu thuốc nội khoa và vật lý trị liệu. Nếu không đáp ứng điều trị nội khoa cần phẫu thuật thoát vị đĩa đệm, mổ xách chấn khớp hoặc thay khớp.

GÂY XƯƠNG HỎ MỘT SỐ TRAO ĐỔI

MAD

① Mô tả vết thương: vết viền, kích thước, màu sắc, v.v
Ví dụ: Vết thương mổ tủy 1/3 trên cẳng chân (T) kích thước ~ 7x10 cm, lỗ xung quanh, trong ổ gãy nhiều hạt xương nhỏ li ti.

② Chân bị sưng sẽ ảnh hưởng tới điều trị:

- Gây xung huyết ở 1-2 cm sâm sẽ chỉ định kết hợp xung huyết bên trong (Nẹp vít, định nốt tay, v.v)
- NHƯNG gãy xung huyết ở 3 hoặc 1-2 cm muốn thu hẹp cọc ép ngoài, cố định ngoài.

③ Số cứu:

- Rửa ngoài vết thương NaCl 0,9%, Ringer lactate (Không rửa quá sâu bên trong - Rửa sâu khi phẫu thuật)
- Nguyên tắc: Cố định - Giảm đau - Chống sốc.
- Cố định nguyên tử thắt gãy.

④ Điều trị:

Bảo tồn
(Bó bột, Keo
liên tục, nẹp chính
hình)

: Chỉ định khi gãy không lệch ít, không biến
chứng.

Tử em gãy cánh tay hay ngón tay gãy

Phẫu thuật

Mô cấp cứu: Di lệch nhiều, nguy cơ di
lệch cao

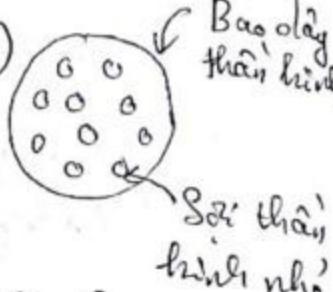
Ví dụ: Gãy xung huyết trên lệch tím 2cm hoặc
biến chứng

Mô phẫu

⑤ Phẫu thuật 2 thi:

- Thị bẩn: Tùy mứa áp lực bụng bình / thấp. Vết ats I ~ 3l dịch, ats II ~ 6 l dịch và ats III ~ 9l dịch.
Cắt lọc da, cõi chít (Cõi chít không chảy máu hoặc không phau ứng khi kích thích mạnh)
- Thị sạch: Thay dụng cụ rồi tiến hành phẫu thuật.

⑥ Thủ tục phẫu thuật:

- Cõi định xđong → Mạch máu mờ → Nối dây thần kinh
- Nối bao dày thần kinh liệu quá không cao so với nút vi phẫu. (Tốc ats mọc dày thần kinh ~1mm/ngày)

⑦ Cần có giải phẫu mà chọn phương pháp phẫu thuật phù hợp.

PHÂN LOẠI GÃY CỐ XƯƠNG ĐÙI

① Graden

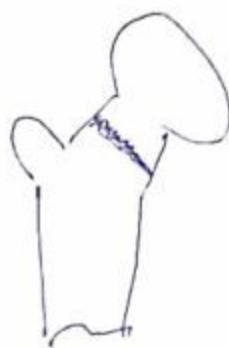
G 1

Gãy sợi khâu cố - Gãy cốt.
Cốt bẽ xương đùi có còn nguyên
(Tiêu huyệt tốt nhất)

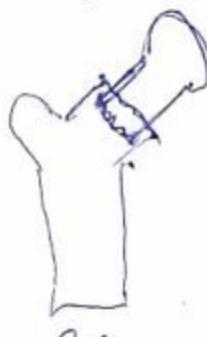
G 3

Di lệch nhiều nhưng chưa
gãy tiếp xé nhau

G 2

Gãy hoàn toàn không di
lệch

G 4

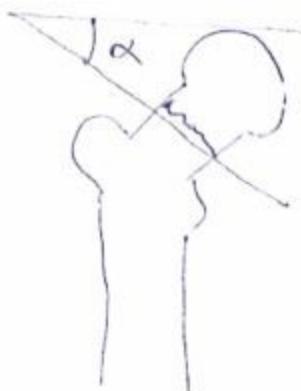
Di lệch, diệp gãy không
còn tiếp xé, chém tự do.
(Tiêu huyệt xéu nhất)

② Pavels

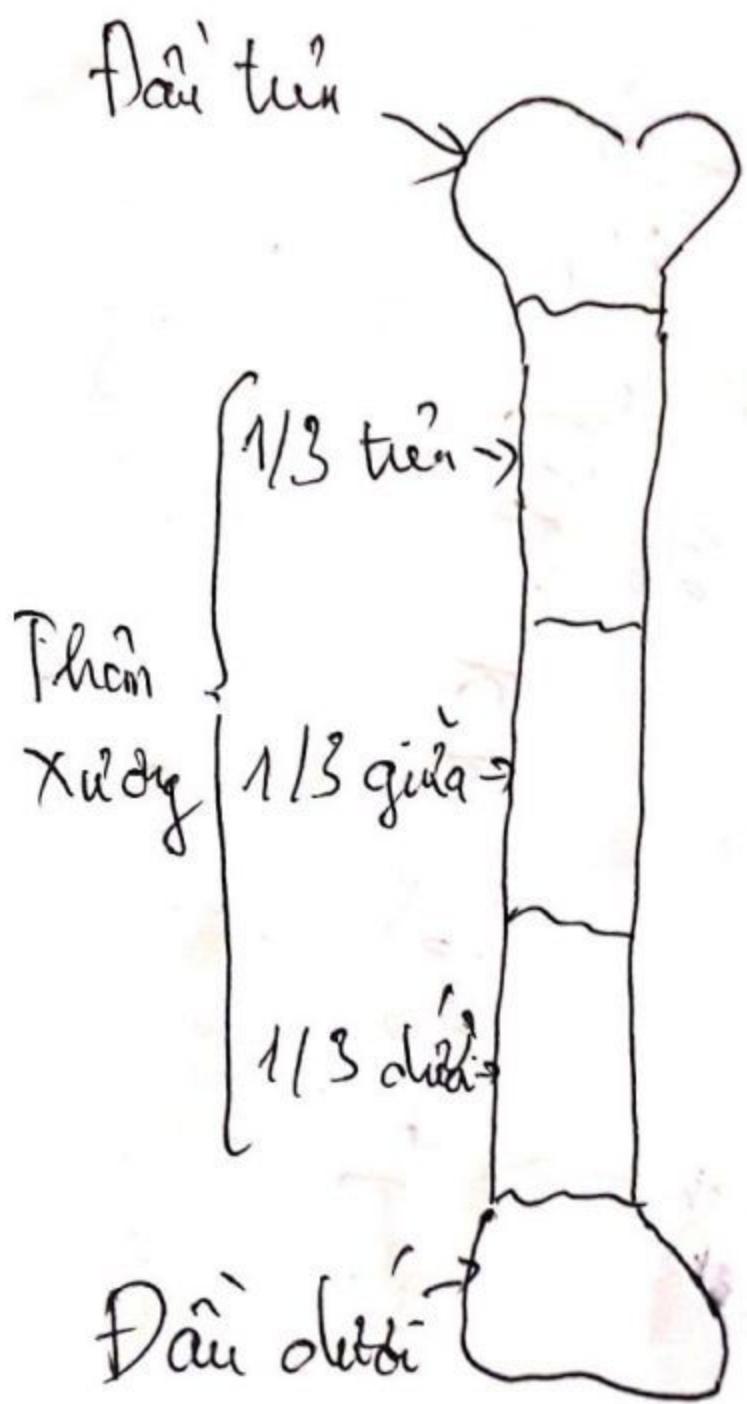
P 1: $\alpha < 30^\circ$ (tiêu huyệt tốt)

P 2: $30^\circ < \alpha < 70^\circ$ (tiêu huyệt
đèn tắt)

P 3: $\alpha > 70^\circ$ (tiêu huyệt xéu)

MHD

HOẠI TỬ VÔ KHUẨN CHỒM XƯƠNG ĐÙI

- Nguyên nhân:
  - [Chấn thương]
    - Thiếu đường / Bệnh lý đái tháo đường, cao huyết áp
- Tồn thương càng sát chỏm tiền đường càng xấu do thiếu máu đường.

GÂY XƯƠNG CẤM, TAY

- (1) Gây chíくん ít xay là biến chứng sỏi.
- (2) Gây 1/3 tiền di lệch biến dạng tiền hính nhất (ngón ra ngoài)
- (3) Cú đòn bát thường là cú đòn không thông qua khớp, không trong giới hạn vận động của khớp.
- (4) kiểm tra ngắn chỉ $\Rightarrow$ Phát hiện gãy xương + Theo dõi sau phẫu thuật.
- (5) Miễn tả vết thương $\Rightarrow$ Đánh giá thương xá-lé
(Vật xumi, vật ngoài)
hình sao
Vị trí + Kích thước + Kiểu tổn thương + Tồn thương bên trong + kèm (Nội dung) theo
- (6) Thân hình quay hay tổn thương phát và nhất là mặt trước 1/3 tiền.
- (7) Gãy xương cẳng tay, sổ cùu bằng 2 nẹp, giữ ở tư thế
cố nắn chỉnh:
Cố nắn không nắn chỉnh:
  - 1 - Mặt trước - nẹp khuỷu tay cẳng tay
  - 2 - Mặt sau - khuỷu tay cẳng tay
  - Vị trí dây buộc: $\leftarrow$ Ông gãy 2 dây
  - Tiền khớp khuỷu
  - Gắn khớp cẳng tay
  - dây buộc bằng số 8.

Nẹp dài 40 cm, dày 1 cm.

$\Rightarrow$ Treo cố định xương cẳng tay.
- (8) Nắn chỉnh cần 3 người:
  - Người giữ cố định
  - Người kéo theo trực chi
  - Người nắn chỉnh (chỉnh)

$\Rightarrow$ Nẹp bằng 2 nẹp trước sau, chằng chéo, chỉnh di lệch 2 bên
Gãy 1/3 tiền bàn tay ngoài hoàn toàn.
1/3 gập 3/4 bàn tay từ thể tự trọng gian.
dưới

Gây xúi động giờ đâu $\Rightarrow$ Dùng bột sâm, bột lach dọc $\Rightarrow$ Chóng
sưng nề

Gây có vết thương $\Rightarrow$ Bột cùa sô' ôi" thay băng.

Bột cùa l tuân $\Rightarrow$ Thay băng, tháo bột.

③ Phẫu thuật thường dùng nẹp vít.

GẤY THÂN 2 XƯỞNG CĂNG (HÀN)

① Sơ cứu băng 2 nẹp : Trong tiêu hụt, gối đầu mát cau uong
Ngoài tiêu hụt gối đầu mát cai ngan

Bước trên và dưới ó' gãy $\Rightarrow$ Bước trên và dưới gối $\Rightarrow$ Bước băng số 8 và cột chân.

② Biến chứng chèn ép khoang lâ' hay gấp nhất.

Ap lực khoang tăng $\rightarrow$ Kích thích thần kinh, mạch máu

Tiểu dịch

Vòng xoắn kẽm ly.

$\rightarrow$ Chèn ép khoang chí tăng lên nút không
đầu tư.

- Phát hiện băng theo dõi lâm sàng hi:

+ Đau không thường ứng với tổn thương

(Gác chân vẫn đau, thuốc giảm đau vẫn đau, v.v.)

+ Ảnh hưởng thần kinh $\Rightarrow$ Tê bì, di cảm.

+ Sưng nề, bầm tím (Khoang sâu không thấy sưng nề)

+ Bắt mạch

+ Cảm giác nóng, sán

- Chèn ép khoang $> 20 \text{ mmHg} \Rightarrow$ Theo dõi

$> 30 \text{ mmHg} \Rightarrow$ Mở cột cứu

- Giải phóng chèn ép băng & thường lách chính sau lưng
và sau ngoài. Nguyên tắc chèn ép ở đâu lách ở đó.

- Sau thích, lách ở hở thay băng hàng ngày.

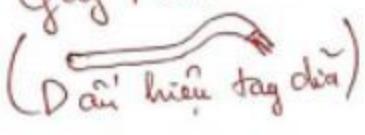
• Điều trị kháng sinh, đỡ cholec hat ôn thi khâu lai.

③ Điều trị iff khi sử dụng bài đòn. Chú định phản thuật
loại nào tuỳ vào tình trường hợp.

GÃY Pouteau - Colles

- ① Gãy đầu đùi xương quay, ra sau, lén-lèn, ra ngoài.
- ② Gãy chong tay $\Rightarrow$ Pouteau - Colles, ~~Thát khớp khuỷu~~
Thát khớp vai (Có biến dạng phế biến)
- ③ Biến chứng Hay gặp:
Hồi chứng ống cổ tay.
Hồi chứng Sudeck (Loan đường do phản xạ giao cảm)
- Xử lý:- Hạn chế vận động bằng cố định cổ tay
- Dùng thuốc chống viêm NSAIDs, toàn thân có thể dùng Corticoid (< 5 ngày).
  - Tiêm vào bao khớp, không tiêm vào gan vì gây hoại tử
  - Cắt dây chằng vòng cổ tay (phù ứng án cuối)
- ④ 90% chiều chí bao tồn
Điều trị bao tồn thất bại $\Rightarrow$ Phẫu thuật.

CÁC LOẠI GÃY ĐẦU ĐÙI XƯƠNG QUAY

- ① Gãy Pouteau - Colles : Vị trí gãy cách bờ khớp hông ~ 2cm
 Đường gãy ngang, không thâm khớp.
(Đầu hiệu tang dứt) Di lệch: lén-lèn, ra ngoài và ra sau.
- ② Gãy Smith : Vị trí và đường gãy như Pouteau - Colles
 Di lệch: lén-tiến, ra ngoài và ra trước.
- ③ Gãy Baum: Gãy phạm I phần mặt khớp, mảnh
gãy có thể ở mặt lồng hoặc mặt lồng.
- ④ Gãy Charnier (tai xé): Gãy cheo I phần mặt
khớp bao gồm cả móm tròn quay.